

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНЫҢ ҚАУЫМДАСТЫҒЫ

338.2к

*34

Е. Б. Жатқанбаев

ЭКОНОМИКАНЫ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ

Алматы, 2014

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНЫҢ ҚАУЫМДАСТЫҒЫ

Е. Б. Жатқанбаев

ЭКОНОМИКАНЫ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ

Оқулық

Алматы, 2014

МАЗМУНЫ

Алғы сөз.....	3
1. ЭКОНОМИКАНЫ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУДІҢ ТЕОРИЯЛЫҚ-ӘДІСТЕМЕЛІК НЕГІЗДЕРІ.	
1.1. Экономиканы мемлекеттік реттеу: теориялық аспектісі.....	7
1.2. Экономиканы реттеудегі мемлекеттің орны мен рөлі. ЭМР формалары мен тәсілдері.....	12
1.3. Мемлекеттік басқару мен экономиканы мемлекеттік реттеу.....	17
Қысқаша қорытындылар:.....	21
Негізгі терминдер мен ұғымдар:.....	22
Сұрақтар мен оқу тапсырмалары:.....	22
2. ЭКОНОМИКАНЫ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУДІҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТӘСІЛДЕРІ МЕН ТЕТІКТЕРІ.	
2.1. Қаржылық механизмдері мен тәсілдері және ЭМР тетіктері.....	24
2.2. Ақша-несие реттелуінің мақсаттары, міндеттері және тетіктері.....	30
2.3. Ұлттық экономикада валюта бағамын мемлекеттік реттеу.....	33
Қысқаша қорытындылары:.....	37
Негізгі терминдер мен ұғымдар:.....	38
Сұрақтар мен оқу тапсырмасы:.....	38
3. ЖОСПАРЛАУ МЕН БАҒДАРЛАМАЛАУ – ҚОҒАМДЫҚ ӨНДІРИСТІҢ ДАМУЫНА МЕМЛЕКЕТТІК ЫҚПАЛ ЕТУДІҢ НЕГІЗІ.	
3.1. Болжам жасаудың ұлттық экономиканың әлеуметтік-экономикалық дамуына ықпалы.....	42
3.2. Мемлекеттік реттеу жүйесіндегі макроэкономикалық бағдарламалау.....	46
3.3. Мемлекеттік жоспарлау жүйесінің елдің әлеуметтік-экономикалық дамуына ықпалы.....	49
Қысқаша қорытындылар:.....	53
Негізгі терминдер мен ұғымдар:.....	53
Сұрақтар мен оқу тапсырмалары:.....	54
4. ЭКОНОМИКАНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК СЕКТОРЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ ҚОҒАМДЫҚ ӨНДІРИСКЕ ТИГІЗЕТІН ЫҚПАЛЫ.	
4.1. Мемлекеттік экономика секторын қалыптастыру.....	56
4.2. Мемлекеттік меншік пен мемлекеттік тұтынууды реттеу.....	61
4.3. Мемлекеттік меншіктің экономика құрылымына ықпалы.....	64
Қысқаша қорытындылар:.....	67
Негізгі терминдер мен ұғымдар:.....	68
Сұрақтар мен оқу тапсырмалары:.....	69
5. КӘСІПКЕРЛІК ҚЫЗМЕТТІ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ.	
5.1. Кәсіпкерлік қызметті мемлекеттік қолдаудың негізгі бағыттары.....	70
5.2. Кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдаудың принциптері мен тәсілдері.....	74
5.3. Қазақстан Республикасында кәсіпкерлікті қолдау тетіктері.....	75
Қысқаша қорытындылар:.....	79
Негізгі терминдер мен ұғымдар:.....	80
Сұрақтар мен оқу тапсырмалары:.....	80

6. МЕМЛЕКЕТТІҢ ЭКОНОМИКАДАҒЫ БӘСЕКЕЛЕСТІК ОРТАНЫ ҚҰРУЫ ЖӘНЕ МОНОПОЛИЯҒА ҚАРСЫ РЕТТЕУ

6. 1. Қазақстан экономикасында бәсекелестік ортаны қалыптастыру	83
6.2. Қазақстан экономикасындағы монополияға қарсы реттеудің спецификасы	85
6.3. Табиғи монополиялардың шаруашылық қызметін реттеу	87
Қысқаша қорытындылар:	88
Негізгі терминдер мен ұғымдар:	89
Сұрақтар мен оқу тапсырмалары:	89

7. ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКА СУБЪЕКТІЛЕРІНІҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІН МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ

7.1. Инвестициялық қызметті мемлекеттік реттеудің негізгі бағыттары	91
7.2. Мемлекеттік инвестициялық климатты қалыптастыру	96
Қысқаша қорытындылар:	99
Негізгі терминдер мен түсініктер:	99
Сұрақтар мен оқу тапсырмалары:	100

VIII. ҚОҒАМДЫҚ ӨНДІРІСТІҢ МАКРОЭКОНОМИКАЛЫҚ ТҰРАҚСЫЗДЫҒЫН МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ

8.1. Экономиканы мемлекеттік антициклдық реттеу	102
8.2. Макроэкономикалық тепе-теңдікке қол жеткізудегі мемлекеттің рөлі	104
8.3. Қазақстандағы 2007-2009 жылдары қаржылық-экономикалық дағдарыстан шығу жөніндегі мемлекеттік шаралар	106
Қысқаша қорытындылар:	111
Негізгі терминдер мен түсініктер:	112
Сұрақтар мен оқу тапсырмалары:	112

IX. ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКАНЫҢ ИНДУСТРИАЛДЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ДАМУЫН МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ

9.1. Мемлекеттің ғылыми-техникалық және инновациялық саясатының қалыптасу негіздері	114
9.2. Ғылыми-техникалық инновациялық саясатты мемлекеттік реттеу механизмдері мен тетіктері	116
9.3. Мемлекеттің ұлттық экономикада индустрияның дамуын реттеу	120
9.4. Инновациялық үдерісті жеделдету мен ГТП тиімділігін арттыру жөніндегі мемлекеттік шаралар жүйесі	127
Қысқаша қорытындылар:	132
Негізгі терминдер мен ұғымдар:	133
Сұрақтар мен оқу тапсырмалары:	133

X. ЭКОНОМИКАНЫҢ АГРАРЛЫҚ СЕКТОРЫН МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ

10.1. Ауылшаруашылығы өндірісін мемлекеттік реттеудің мәні, құрылымы мен механизмі	136
10.2. Қазақстан Республикасының аграрлық секторында кеңейтілген қайта жаңғыртуды қамтамасыз ету тәсілдері	141
10.3. Қазақстан экономикасының аграрлық секторындағы кеңейтілген қайта жаңғыртуды қамтамасыз ету тетіктері	144
Қысқаша қорытындылар:	145
Негізгі терминдер мен ұғымдар:	145
Сұрақтар мен оқу тапсырмалары:	146

XI. ХАЛЫҚТЫҢ ЕҢБЕКПЕН ҚАМТЫЛУЫН ЖӘНЕ ЕҢБЕК НАРЫҒЫН МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ	
11.1. Халықтың еңбекпен қамтылуы түсінігі: мемлекеттік реттеудің мағынасы, құрылымы мен принциптері	148
11.2. Еңбек нарығын мемлекеттік реттеу механизмі	151
11.3. Қазақстандағы еңбек нарығының қазіргі жағдайы	155
Қысқаша қорытындылар:	157
Негізгі терминдер мен ұғымдар:	158
Сұрақтар мен оқу тапсырмалары:	158
XII. ӘЛЕУМЕТТІК ҚАТЫНАСТАРДЫ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ.	
12.1. Қоғамдық өндіріс әлеуметтік саласының құрылымы.	160
12.2. Мемлекеттің әлеуметтік саясаты: мәні мен негізгі тетіктері	161
12.3. Қарқынды индустриалдық-инновациялық даму сатысындағы Қазақстанның әлеуметтік саясаты	166
Қысқаша қорытындылар:	172
Негізгі терминдер мен ұғымдар:	172
Сұрақтар мен оқу тапсырмалары:	172
13. МЕМЛЕКЕТТІҢ ТАБИҒАТТЫ ҚОРҒАУ ҚЫЗМЕТІ МЕН ЭКОЛОГИЯЛЫҚ САЯСАТЫ	
13.1. Қоғамның табиғи ортаға ықпалы	175
13.2. Мемлекеттің табиғатты қорғау қызметінің мақсаты, принциптері мен міндеттері.	177
13.3. Табиғатты қорғау қызметін мемлекеттік реттеудің механизмдері мен тетіктері:	180
Қысқаша қорытындылар:	184
Негізгі терминдер мен ұғымдар:	184
Сұрақтар мен оқу тапсырмалары:	185
14. АЙМАҚТАРДЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУЫН МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ	
14.1. Аймақтар экономикасын мемлекеттік реттеу ұғымы, мақсаттары, міндеттері мен принциптері	186
14.2. Аймақтар дамуын мемлекеттік реттеудің механизмдері мен тетіктері	188
14.3. Қазақстан аймақтары дамуын мемлекеттік реттеудің жай-күйі мен проблемалары	191
Қысқаша қорытындылар:	193
Негізгі терминдер мен ұғымдар:	194
Сұрақтар мен оқу тапсырмалары:	194
15. СЫРТҚЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ	197
15.1. Сыртқы экономикалық қызметті реттеу: мазмұны, түрлері сипаты мен тетіктері	197
15.2. Сыртқы сауда қызметін реттеу	201
15.3. Капитал қозғалысын мемлекеттік реттеу	207
Қысқаша қорытындылар	210
Негізгі терминдер:	210
Сұрақтар мен оқу тапсырмалары:	211